

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia
Sacrarum Literarum Primarij Professoris. Tractatvs De
Legibvs, Ac Deo Legislatore**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1619

Cap. XXIV. De dispensatione ab vno vinculo tacitis aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94074](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94074)

possit eligere, & ducere, quam maluerit ex illis duabus cognatis, quia prima dispensatio valida fuit, & non potest elidi, vel irritari per secundam. Consequens autem videtur absurdum, quia est prater scientiam, & consequenter prater intentionem concedentis, ergo talis facultas, & dispensatio non potest esse valida.

30. Responderi potest negando sequelam, quia qui petit secundam, eo ipso renunciat primæ, ideoque obtenta secunda euanescit prima. Et ita sentit idem author supra n. 29. Sed non caret difficultate responsio, primò quia etiam si demus, ex parte petentis secundam dispensationem, renuncianti primæ: nihilominus Papa non potest illam renuntiationem acceptare, cū illius cognitionem non recipiat. At renuntiation non acceptata non habet suum effectum; ergo ex hoc capite non euanescit prima dispensatio. Deinde aut agimus de renuntiatione præsumpta, aut vera: prior non sufficit, vt in conscientia habeat effectum, vt constat; posterior autem non semper inuenitur, potest n. quis petere secundam dispensationem, non intendens renunciare primæ; ergo tunc non est cur excludatur per secundam; ergo amba simul manebunt. Nam licet non possint simul mandari executioni, satis est, quod in usu earum possit esse optio, vt possint esse simul. Item satis est, quod successiuè possit vtraque habere suum usum. Imò hinc fieri videtur, nec præsumptam renuntiationem ibi interuenire; sicut habens dispensationem ad contrahendum cum consanguinea licet ducat extraneam; non censetur renunciare dispensationi, quia potest post viduitatem illa uti; ergo similiter in præsentia.

31. Propter quod probabilius censeo, in illo casu posteriori dispensationem esse surreptitiam, & necessarium esse exprimere priorem dispensationem, vt vel Pontifex eius renuntiationem acceptet, vel illam irritet, vel vtramque simul validam esse concedat. Alioquin, verisimilium censeo, sine scientia, & consensu Pontificis non posse illas duas dispensationes validas simul permanere, quia est indulgentia quædam nimis extraordinaria, & parum rationi consentanea, & longè verisimilior est, non fuisse Pontificem eam concessurum, si proponeretur. Deinde clarum est censeo, ynam illarum dispensationum non expellere aliam quasi per repugnantiam formalem, quia illam re vera non habent, vt probat ratio facta; imò posset Pontifex vtramque simul concedere si vellet. Tertio existimo primam non excludi per renuntiationem sine animo renunciandi, quia est repugnantia, & tamen etiam tunc non erunt amba simul validæ; ergo oportet, vt secunda sit nulla. Præterea etiam si ad sit animus renunciandi, censeo non habere effectum ex defectu acceptationis, nec enim dici potest, Pontificem concedendo secundam, acceptare renuntiationem primæ, quia ab illo non petitur secunda, vt secunda, cū non habeat notitiam, vel memoriam primæ; ergo talis petitio dispensationis absolute non est signum externum alicuius renuntiationis; ergo nec concessio Papæ potest habere vim acceptationis; ergo vt duæ illæ dispensationes simul non maneant, necessarium omnino est, posteriorem esse inualidam: non enim inuenitur modus, quo excludatur prima, quæ semel valida fuit, & aliunde non fuit extincta. Ratio autem surreptionis est clara ex principijs à nobis positis, quia tunc secunda dispensatio coniungitur primæ, & ex vtraque simul resultat vna gratia exorbitans, quæ non cadit sub intentionem Pontificis, & ideo ad valorem secundæ necessarium est exprimere priorem, quo illud incommodum vitetur. Et ideo non est simile, quædo prior dispensatio suū usum habuit per quæ extincta est: nam tunc non coniunguntur dispensationes, sed quælibet est vnica pro suo tempore. Esset autem simile, si absque usu prior dispensatio fuisset extincta per mortem alterius partis, vel aliud impedimentum perpetuum: nam tunc ex defectu obiecti euanesceret prima

Suarez de Legib.

ma dispensatio, & ideo est impertinens eius memoria, atque ita formaliter procedit doctrina data, quæ ad similes casus cum proportione applicanda est.

CAPVT XXIV.

An dispensatio in vno vinculo, tacitis alijs obrenta, surreptitia, & nulla sit.

Hæc questio tractatur optimè circa impedimentum matrimonij à Patre Thoma Sanc. in dicto lib. 8. disp. 23. habet autem locum cum proportione in alijs dispensationibus, & legibus, & ideo breuiter expedienda est. Duæ ergo sunt opiniones, prima simpliciter affirmat, talem dispensationem esse validam quæcumque ad effectum, ad quem impetratur, vt si quis habens duas irregularitates ad ordines, petat dispensationem vnius, v. g. illegitimitatis, tacitæ bigamiæ, concessa dispensatione tollitur impedimentum illegitimitatis, manebit tamen aliud, ratione cuius non sufficiet illa dispensatio, nisi addatur alia de altera irregularitate, & simile exemplum facile potest poni in matrimonio. Ita tenet Nauar. conf. 6. de rescrip. & conf. 7. & 8. de consang. & affinit. & sæpe alias in suis consilijs, quem sequuti sunt multi moderni, quos supra refert Sanc. n. 1. Ex antiquis verò solum refert Ioan. Andr. in arbore affinitatis §. 2. n. 5. in tom. 9. tract. n. 5. dicentem, qui habet simul impedimentum affinitatis, & publicæ honestatis, si petat dispensationem primi, tacito secundo, illud tolli, isto manente. Fundamentum est, quia potest tolli vnum impedimentum sine alio; sicut & potest esse; ergo ex hac parte non repugnat, talem dispensationem esse validam, & habere suum effectum. Nec ratione surreptionis, quia nulla est lex, quæ præcipiat expressionem plurium defectuum, vt tollatur vnum. Nec ex natura rei est necessarium, quia vt Princeps habeat iustitiam, & efficacem voluntatem tollendi aliquem defectum, vel vinculum, satis est, vt illud perfecte narretur cum causa sufficiente ad dispensationem: hoc autem totum sufficienter narrari potest, explicando vnū impedimentum sine alijs. Et addit Nauar. ita obseruari ex stylo curiæ.

Secunda sententia vniuersaliter affirmat, esse irritam, & surreptitiam dispensationem vnius impedimenti, quando occultantur alia, quæ erant coniuncta cum illo. Hanc opinionem censet esse longè probabiliorē Sanc. supra num. 2. citatis multis authoribus loquentibus, circa impedimenta matrimonij. Frequenter n. dicunt Doctores, non valere dispensationem in vno impedimento, tacito alio, vt pater ex Panorm. in canon. debet, de consanguinit. & affinit. n. 12. quem multi Summistæ imitantur, & Supplement. Gabriel. in 4. d. 41. artic. 3. dub. 7. & in simili Couar. in 4. 2. part. cap. 6. §. 4. num. 11. Possent autem hi auctores exponi, vt intelligant non valere, id est, non sufficere, seu non valere ad matrimonium contrahendum: an verò valeat ad vnum impedimentum tollendum, non desinere. Sed est difficilis, & dura expositio, quia non dicunt, non valere matrimonium, sed non valere dispensationem, & Couar. dicit, esse irritam. Denique multi alij auctores in proprijs terminis dicunt talem dispensationem esse surreptitiam. Fundamentum huius sententiæ reducitur ad principium positum, vt dispensatio legitime obtineatur, necessarium esse, proponi Pontifici totum vinculum dissoluendum secundum totam gratuitatem, quæ intrinsicè potest dispensationem difficiliorem reddere: vnum autem impedimentum censetur moraliter habere maiorem grauitatē in illo genere, quando est coniunctum alijs, quam solitarie sumptum; ergo. Minor probari solet primò ex c. ex tuarum, de auctoritat. & vtu pallij. quod allegat Panorm. sed iudicio meo, nihil, vel parum probat. Item

Cotiar.

Enorm.

tem citatur c. *Pastoralis*, de privileg. quod nihil etiam iuvat, nec plus valet c. *postulasti*, de rescript. quod Cotiar. allegat: nam regula ibi constituta in beneficijs, non habet locum in dispensationibus, vt supra notatum est cum Panorm. in c. pen. de præscriptionibus. Deniq; allegatur c. i. de treug. & pace, quoniam ibi dicitur, *funiculus triplex difficile rumpitur*. Responderi autem potest, in præsentibus etiam cumulum impedimentorum difficilius tolli, quia vel requirit vnam dispensationem difficiliorem, vel cumulum dispensationum. Ratione igitur probatur illa minor, quia impedimenta simul iuncta sine dubio reddunt personam minus dignam dispensatione, etiam in singulis, vnde etiam simul proposita magis auertunt animum Principis ad concedendum tale matrimonium, vel habilitandam talem personam, vt experientia ipsa docet, & per se videtur prudentiæ consentaneum. Vnde in remissione penarum, cum in aliqua persona plura sunt atrociora delicta, singula difficilius remittuntur in humano iudicio. Confirmatur, quia aliàs aperitur via fraudibus, obtinendo per plures dispensationes, quod sapissimè Pontifex, re tota intellecta, per vnam non concederet.

3. Probabilis sententia, et sententia, et sententia.

Sans.

Inter has sententias hæc posterior securior est. Et in materia saltem matrimonij est practicè probabilior, & seruanda, tum propter consensum plurium auctorum, tam ex antiquis, quam ex modernis, tum propter praxim Romanam, quæ hoc obseruat, exceptis quibusdam casibus occultis, vt Sancius notat, q̄ exceptio potius firmat regulam in contrarium: Tum præterea propter periculum, quod est in efficiendo matrimonio nullo ratione dispensationis, malè impetratæ. Deniq; quia talis dispensatio directè videtur peti, & concedi ad contrahendum matrimonium, & ideo intentio dispensantis non videtur esse tantum tollere vnum, vel aliud impedimentum, sed simpliciter habilitare personam. Quapropter si narratio ad hoc non sufficiat, tota dispensatio censetur irrita ex mente concedentis; essetq; hoc longè certius si Pontifex directè interrogaret, an talis persona haberet aliud impedimentum. Nam per hoc magis ostenderet animum non aliter dispensandi, & ideo qui habens plura impedimenta, illa negaret, nihil obtineret propter grauem deceptionem contra intentionem Pontificis satis insinuatam per dictam interrogationem. Vfus autem non habet, vt talis interrogatio fiat, & ideo res est minus certa. Nihilominus tamen ipsemet vsus non faciendi similem interrogationem indicat, Pontificem simpliciter accipere verba talium supplicationum, & intelligere personam non habere aliud impedimentum ad matrimonium, nisi quod proponitur, & ideo qui vnum proponit, & aliud tacet, virtualiter illud negat, & Pontificem decipit. Ac deniq; experientia etiam ostendit, longè aliter, & cum maiori onere, vel grauiamine dari dispensationem, quando plura impedimenta concurrunt, & sæpe propter eam causam negari; signum ergo est nolle Pontificem dispensare in singulis impedimentis, nisi omnia, quæ simul sunt, simul proponantur. Et præter experientiam potest alia ratio reddi, quam in puncto sequenti commodius explicabo.

4. Sans.

Hæc autem regula non videtur posse tam generaliter constitui de omnibus alijs dispensationibus, & vinculis. Nam in primis de dispensatione voti castitatis rectè docet Sancti. supra n. 4. si prius petatur dispensatio eius, quam alterius impedimenti, v. g. consanguinitatis, validam fore, etiam si solum illud sine alio impedimento proponatur. Quod ego intelligo esse verum, etiam si habens tale votum habeat intentionem ducendi consanguineam, obtinendo postea aliam dispensationem, quia hoc accidentarium est, & dispensatio voti per se non ordinatur ad tale matrimonium, sed generaliter, vt liceat vsus coniugalis, quem votum castitatis impediēbar. Tunc autem non immeritò dubitari potest, an quando vterius pro-

ceditur ad petendam dispensationem impedimentum consanguinitatis, necessarium sit, prioris dispensationis mentionem facere. Nam licet immediate sint circa diuersa, re vera ordinantur ad eundem finem, & ex vtraq; resultat quadam maior concessio, quam fortasse concederetur, si de vtroq; impedimento simul fuisset aliquando facta mentio. Item quia videtur inconueniens admittere, posse illam personam habitari ad matrimonium cum consanguinea per plures dispensationes incipiendo à dispensatione voti, & non incipiendo à dispensatione consanguinitatis, cum ex parte Pontificis nulla sit ratio præsumendi magis inuoluntarium in vno casu, quam in alio; est ergo hoc valde probabile, & accommodatum ad impediendas fraudes.

Nihilominus tamen si reuera detur sufficiens causa dispensationis voti, independens à matrimonio cum tali consanguinea, rectè poterit obtineri dispensatio de solo voto, vt dixi, & postea etiam ad obtinendam dispensationem circa consanguinitatem, non oportebit prioris mentionem facere, quia iam impedimentum voti non existit, sed legitime fuit sublatum absolute, & sine ordine ad matrimonium, quantum est ex se, & ex vi causæ: intentio autem operantis est per accidens, & non mutat dispensationis naturam. Neq; est inconueniens, vt aliqua certo ordine licite fiant, quæ commutato ordine debite fieri non possunt; id enim sæpe contingit, vt alio exemplo statim declarabo, & ratio est, quia ordo agendi sæpe spectat ad honestatem, propter diuersam dependentiam vnius rei ab alia. Et ideo etiam dixi, necessarium esse, vt causa dispensationis voti non pendeat ex matrimonio cum tali persona: nam si pendeat, necessarium erit, omne aliud impedimentum matrimonij cum eadem persona explicare, quia non potest aliter iudicium ferri de tali causa, & quia tunc vnum impedimentum colligatur cum alio in ordine ad dispensationem.

Quod autem dixi de voto castitatis, eandem rationem habet in voto religionis, & ideo eadem doctrina ad illud applicanda est. Imò licet eadem persona vtriusq; votum habeat, poterit validas dispensationes vtriusq; obtinere, nõ facta mentione aliorum impedimentorum matrimonij, quia neutra ex illis dispensationibus, neq; vtraq; simul dicitur habitudinè ad matrimonium cum impedimento contrahendum. De ipsis autem votis, quando sunt simul, meritò dubitari potest, an ad obtinendam dispensationem alterius, debeat alterum narrari, & conuerso. Hinc enim videtur, id non esse necessarium, quia sunt vincula omnino distincta, & inter se non colligata: nam vnum obligat ad castitatem seruandam, & nõ aliud, & hoc obligat ad religionis ingressum, ad quod non obligat alterum. Inde verò apparet contrarium, tum quia non videtur illa vincula minus inter se conuexa in ordine ad statum, seu viam perfectionis, quæ duo impedimenta matrimonij in ordine ad illud; tum etiam, quia vnum videtur difficiliorem reddere dispensationem alterius, & è conuerso.

Breuitè mihi videtur, in eo casu validam fore dispensationem voti religionis, si ab eo inchoetur, nulla etiam facta mentione alterius. Mouet ex prioribus rationibus, & quia votum castitatis faciliorem potius, quam magis difficilem facere potest dispensationem voti religionis: nam facilius dispensari solet cum eo, qui perpetuam castitatem est cõseruaturus, quia in hoc aliquam participationem religionis retinet. E conuerso autem votum religionis non est conuexum cum voto castitatis, nisi tanquam addens habitudinem ad maiorem perfectionem, quæ tota sufficienter explicatur sine alio voto. Et præterea potest per se dari causa sufficiens ad tollendum votum religionis relicto alio; tunc ergo rectè poterit postulari pura eius dispensatio, sine mentione alterius voti. Secus verò esset, si causa honestans dispensationem

si dicitur ad rationem nisi ex hoc est.

Quomodo dicitur dispensatio voti non ordinari ad matrimonium, tunc non impeditur ad contrahendum.

6.

In dispensationibus à castitate & religionis quædam sunt.

7. Obligatum votum castitatis & religionis nisi per se ab uno vinculo liberari possunt ad alia.

Nihilominus Ratio. Etiam. Talem.

SWARKE
MEDIOTI
12. V

fationem voti religionis fumeretur ex ordine ad matrimonium contrahendum, etiam in generali: nam tunc oporteret votum castitatis explicare, quatenus impedimentum est ad quodlibet matrimonium contrahendum.

8. At verò è contrario, si dispensatio inchoetur à voto castitatis, necessarium semper existimo, simul explicare votum religionis propter rationes posteriori loco factas. Habenti enim votum religionis, irrationabilis planè videtur liberatio ab obligatione castitatis, cum nec ad matrimonium contrahendum illi sufficiat, neq; etiam liberet à vinculo religionis, & quia maximè decet, vt qui religionis obligationem habet, castitatem interim seruet. Propter què non est verisimile, Pontificem fuisse concessurum talem dispensationem solum, si aliterius voti conscius fuisset. Accedit, quod non videtur posse dari causa iusta ad dispensandum in voto castitatis cum eo, qui ligatus est voto religionis, tum quia votum religionis etiam obligat ad non nubendum, & licet non obliget statim ad castitatem, obligat ad promittendam illam, tum etiam, quia talis persona licet difficultatem habeat in seruanda continentia, non potest illi succurrere per matrimonium ratione alterius voti, & secluso hoc medio, tenetur absolutè vincere illam; ergo tunc causa est insufficientis, & irrationabilis ad talem dispensationem. Et quoad hoc bene æquiparantur hæc duo vincula cum alijs impedimentis matrimonij.

9. Et similiter potest hæc ratio ad ea, quæ diximus de matrimonio, adaptari: nam cum quodlibet impedimentum impediatur totum matrimonium, de se inutilis, & irrationabilis est dispensatio vnus sine alijs; non enim potest deferuire, nisi fortasse ad decipiendum dispensantem, vt per partes faciat quod fortè simul non faceret, si totum cognosceret, & ideo semper talis dispensatio merito iudicatur extraintentionem dispensantis. Et prætereà non videtur posse habere causam legitimam, vel non posse ferri de illa legitimum iudicium sine cognitione aliorum impedimentorum, quia talis causa sumi debet ex necessitate, vel utilitate talis matrimonij, de quo iudicari non potest, non cognitis omnibus impedimentis eius. Et hæc ratio videtur mihi satis efficax, & notanda.

10. In dispensationibus autem irregularitatum, & aliarum inhabilitatum, ac penarum, existimo non habere locum rationem istam, neq; regulariter doctrinam datam, sed potius, per se loquendo, vnam irregularitatem posse tolli sine alia, præsertim quando illæ irregularitates sunt omnino disparatæ, & vna aliam non aggrauat. Vt v.g. esse illegitimum, & casu hominem occidisse, & similes. Et quoad hoc videntur mihi efficaces rationes. Nauar. in conf. 1. de constit. quæst. 19. nam licet de impedimentis matrimonij tractet, rationes sunt generales. Præcipua est, quia inter has irregularitates, & penas non est connexio, nec taciturnitas vnus aliquid confert ad dispensationem alterius, nisi quatenus tollit aliquam maiorem difficultatem, quam fortasse haberet Princeps in dispensando, si omnes cognosceret; hoc autem non sufficit ad surreptionem, nisi vel ius aliquod cogat, vel alia circumstantiæ, & rationes concurrant, vt dixi in lib. 6. de voto, c. vlt. & affirmat Nauar. cum Rota, & Giddio, & Fel. Hic autem nullum est ius, nec ostendi potest. Quod enim quidam dicunt, hoc contineri in iure, quia ius præcipit explicare omnem veritatem conferentem ad dispensationem, friuolum est, & principium petit: nam hoc est, quod inquirimus, an cognitio alterius irregularitatis, vel inhabilitatis, aut criminis sit intrinseca dispensationi, quæ circa aliud crimen, vel irregularitatem versatur. Hoc autè ex iure probari non potest; ergo verum est hanc surreptionem non fundari in iure.

11. Altera verò pars de ratione probatur, quia multis Suarez de Legib.

tudo irregularitatum, vel similibus vinculorum ad summum reddit personam magis inhabilem (vt sic dicam) extensiuè, & minus dignam quocumq; beneficio; hoc autem non satis est ad surreptionem. Et rationes omnes in contrarium, quæ solum fundantur in sola hac indignitate, & quasi resistentiæ ex parte personæ: re verà sunt inefficaces, quia cum illa fiat, qd dispensatio fiat cum plena voluntate, & cum cognitione omnium, quæ ad valorem actus necessaria sūt. Et patet à simili: nam qui plures habet excommunicationes, minus dignus est quocumq; absolutione, & tamen si impetret absolutionem vnus tacita altera, valebit, vt est certum apud omnes, quia nullo iure plus postulatur. At nec irregularitatibus postulatur. Item qui plura habet crimina, minus dignus est beneficio, & si essent cognita, difficilior illud obtineret, vel forte non obtineret, & nihilominus collatio est valida, secluso alio maiori impedimento. Item qui propter distincta crimina obnoxius est multis penis, minus dignus est cum vltimo remissione, & difficilior illam obtineret, si omnia simul remittenda proponeret, & nihilominus valida est remissio vnus cuiusque tacitis alijs, nisi vbi lex aliud disponit, vel vnum non potest sine alio sufficienter explicari, quia quando sunt omnino diuersa, nullam connexionem habent in remissione, & illa difficultas, quæ per taciturnitatem enitatur, nõ causat inuoluntarium, nisi valde accidentarium, & diminutum, quod non impedit valorem actus. Idem ergo est in irregularitatibus & alijs similibus penis.

Regula ergo obseruanda est, vt, per se loquendo, valeat dispensatio vnus sine expressione alterius, nisi grauitas vnus non possit satis sine alia explicari. Ad eum modum, quo Nauar. conf. 18. de rescript. dixit dispensationem irregularitatis contractæ occidendo clericum, non esse validam explicato homicidio, nisi explicetur sacrilegium. Et similiter censeo, qui plura homicidia commisit, si vno tantum narrato velit dispensationem vnus irregularitatis obtinere, nihil faciet, quia licet illæ censeantur irregularitates numero diuersæ, moraliter quasi efficiunt vnam grauiorem vel certe nulla illarum satis explicatur sine alia, ac deniq; tunc fere procedunt rationes de matrimonio factæ. Extra hos vero, & similes casus valida est dispensatio vnus vinculi, tacito alio omnino diuerso, quoties per se habere potest sufficientem causam, & rationem, vt auferatur, etiam si cætera non tollantur. Et hæc tenus de dispensatione.

CAPVT XXV.

Quando, & ex quibus causis possit lex abrogari.

Declarauimus relaxationem legis, quæ per dispensationem ex parte fit, solum superest dicendum de mutatione, quæ per abrogationem fit: sic enim appellari solet in iure totius legis ablatio, l. derogatur, ff. de verbor. signific. Distinguntur autem aliqui inter abrogationem, & irritationem legis, vt irritatio fit quando tota lex impeditur, ne vires obligandi accipiat, priusquam plene constituta sit, vt si lex postulans confirmationem Principis, vt obligare possit, ab eo non confirmetur, vel si lex lata à Principe, à populo non acceptetur, iuxta opinionem existimantem acceptationem esse necessariam. Sed hoc posterius exemplum falsum supponit: nam lex Principis ante acceptationem populi est vera lex, & illa mutatio per resistentiã subditorum pertinet ad mutationem, seu abrogationem per consuetudinem, de qua in libro sequenti dicturi sumus. Altera vero abiectio seu non admissio legis per resistentiã Principis nõ est propria mutatio legis, quia non mutatur proprie nisi quod præexistit, imo nec irritari proprie dicitur, nisi quod iam erat ratum, & validum, sicut aliàs de